

NOTEN

1 Voor een gedetailleerde omschrijving van de oprichting en de inhoud van dit Forum, zie: DEVROROE, E., De ontmoeting tussen criminologisch onderzoek en strafrechtelijk beleid, beleidsrelevant onderzoek binnen het criminologisch veld: aantrekken of afstoten?, Politeia, 2002, pp. 344

* Statistisch Steunpunt - Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid

JAARSTATISTIEK OPENBAAR MINISTERIE

In februari 2004 zag een nieuwe telg van de Belgische gerechtelijke statistiek het licht: de *Jaarstatistiek van het Openbaar Ministerie*. Met deze statistische publicatie wordt, althans gedeeltelijk, de leemte opgevuld tussen de Geïntegreerde Interpolitiële Criminaliteitsstatistiek (GICS) die in 1994 door de toenmalige Algemene Politie-steedienst werd gecreëerd enerzijds en de statistiek van veroordelingen, opschortingen en interneringen van de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid anderzijds. Zo is een volgende stap gezet in de realisering van de geïntegreerde criminologische statistiek waarvan reeds in de jaren tachtig door universitaire equipes een ontwerp werd uitgewerkt².

Dit nieuwe statistisch rapport van het College van procureurs-generaal³ bevat informatie over de afhandeling van strafzaken door de correctionele parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg in 2002. De politie- en de jeugdparketten zijn geen voorwerp van deze publicatie. De materie van het ten uitvoer leggen van straffen komt in dit rapport evenmin aan bod.

Naast een inleiding waarin de historische en methodologische achtergrond van deze parketstatistiek wordt toegelicht, biedt een eerste hoofdstuk enkele statistische gegevens over de demografische samenstelling van de gerechtelijke arrondissementen evenals over de toepassing van de vereenvoudigde processen-verbaal. Deze contextuele gegevens reiken enkele eerste elementen aan voor een interpretatief kader van de parketgegevens. Voor een goed begrip van de parketstatistiek is het immers raadzaam de gegevens in een bredere context te plaatsen.

De parketstatistiek zelf is tweeledig opgebouwd: de gegevens worden gepresenteerd aan de hand van twee verschillende modellen, namelijk een transversale en een longitudinale analyse.

De transversale analyse, ook periodeanalyse genoemd, biedt een overzicht van de zaken die in de loop van 2002 op de parketten in- en uitstroomden. Deze zaken, alsook de hangende zaken in het begin van dat jaar, worden aan de hand van verschillende karakteristieken in beeld gebracht.

Maar de grootste vernieuwing van dit statistische rapport vindt men ongetwijfeld in de longitudinale analyse. Van de zaken die in de loop van 1998 op de parketten instroomden vormen de volgende vragen de leidraad van deze longitudinale analyse:

- welke beslissingen werden genomen in de zaken die tot de cohorte 1998 behoren?
- wat is de stand van zaken ervan op 31 december 2002?
- hoeveel tijd verliep er vóór een bepaalde beslissing werd genomen?
- wat is de duurtijd van bepaalde fases tussen twee beslissingen?

Het antwoord op deze vragen wordt in dit hoofdstuk verstrekt aan de hand van tabellen, maar ook door middel van enkele stroomdiagrammen die de opeenvolging van de beslissingen en de duur van de fases visueel in kaart brengen.

De grote meerwaarde van dit nieuwe statistische instrument schuilt in het groeiend begrip van het globale strafrechtssysteem, waarin de verschillende actoren zich beter kunnen situeren in een groter betekenisvol geheel. Dit moet tevens de beleidsmakers de mogelijkheid bieden een preciezer antwoord te formuleren op zeer gerichte vragen en een efficiënter en meer doelgericht strafrechtelijk beleid te voeren op elk niveau.

De Jaarstatistiek van het Openbaar Ministerie 2002 kan men raadplegen op de website van de FOD Justitie (http://www.just.fgov.be/statistique_parquets).

LUTGARDE VANDERWAEREN*

NOTEN

1 BRUGGEMAN, W., DE SMEDT, C., HENDRICKX, A., HOTTIAUX, A.-M., HOUCHON, G., SCHOTMANS, M., VAN KERCKVOORDE, J. en VANNESTE, Ch., *Naar een criminologische statistiek. Ontwerp van een geïntegreerde "criminele" statistiek.* (Rapport in opdracht van de Minister van Binnenlandse Zaken en van de Minister van Justitie), 1987, 224 + bijlagen.

2 Deze statistiek werd gerealiseerd door de statistisch analisten bij de parketten-generaal en het College van procureurs-generaal.

* Statistisch analiste College van procureurs-generaal.

DE WODC-RECIDIVEMONITOR

Vaste onderzoeksmethodiek brengt resultaten strafrechtelijke interventies in kaart

1. Introductie

Binnen de criminologie is het meten van recidive een beproefd middel om de effectiviteit van strafrechtelijke interventies te onderzoeken. Ook in Nederland zijn dergelijke metingen verricht; sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw worden recidivecijfers gebruikt om de meerwaarde van bepaalde strafrechtelijke alternatieven uit te drukken. Hoewel elke studie afzonderlijk haar nut zal hebben gehad, heeft het recidiveonderzoek op langere termijn niet veel bruikbare kennis opgeleverd. De evaluaties die zijn uitgevoerd zijn over het algemeen kleinschalig van aard, het onderzoek had vaak betrekking op zeer specifieke dadergroepen en de gehanteerde meetmethoden liepen sterk uiteen (Wartna, 2000). In Nederland bestaat als gevolg hoogstens een fragmentarisch beeld van de uitstroomresultaten van de opgelegde sancties. De cijfers die er zijn, zijn onvolledig en langzamerhand voor een belangrijk deel verouderd. Bovendien weten we niet hoe de uitkomsten van het onderzoek zich tot elkaar verhouden.

De WODC-Recidivemonitor maakt aan deze situatie echter een eind. De Recidivemonitor is een langlopend onderzoeksproject waarin gestandaardiseerde recidivemetingen worden verricht onder uiteenlopende dadergroepen. Met dit project krijgt justitie in Nederland beter zicht op de

uitstroomresultaten van de strafrechtelijke interventies en op het verloop van criminele carrières. De metingen in het kader van de Recidivemonitor verlopen steeds op dezelfde manier. De uitkomsten van het onderzoek zijn hierdoor onderling vergelijkbaar. Sommige metingen worden op gezette tijden herhaald. Van de belangrijkste dadergroepen wordt dus ook het verdere verloop van hun strafrechtelijke carrière gevolgd.

2. De Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie

Met de Recidivemonitor vindt onderzoek plaats op grote schaal. Er zijn deelprojecten waarbij de onderzoeksgroep uit honderdduizenden respondenten bestaat. Onderzoek van dergelijke omvang schaal is alleen mogelijk als gebruik wordt gemaakt van gedigitaliseerde gegevens. De gegevens zijn in ons geval afkomstig uit een database die speciaal met het oog op de Recidivemonitor is ontwikkeld. Deze database, de onderzoek- en beleidsdatabase justitiële documentatie (OBJD) is een versleutelde, geanonimiseerde kopie van het JDS, het wettelijke registratiesysteem dat wordt beheerd door de Centrale Justitiële Documentatiedienst (CJD). Het JDS geeft voor alle (rechts-)personen die met de Nederlandse justitie in aanraking zijn gekomen, een overzicht van de strafzaken waarin zij als verdachte centraal stonden. Van elke strafzaak is geregistreerd wanneer en bij welk parket de strafzaak werd aangemeld, om welke strafbare feiten het daarbij ging en hoe en door welke instantie de delicten werden afgedaan. Het JDS bevat op dit moment gegevens over meer dan 2,5 miljoen personen, 8 miljoen strafzaken en bijna 10 miljoen strafbare feiten. Voorwaarde voor opname in het JDS is dat de persoon in kwestie na 1996 nog in aanraking is gekomen met Justitie. Is dat niet het geval, dan kan het zijn dat de oude zaken van een verdachte nog niet in het systeem zijn ingevoerd. Deze zaken zijn dus ook niet in de OBJD te vinden.

Het JDS is ontstaan in het begin van de jaren '90 van de vorige eeuw. Voor die tijd werd alle informatie regionaal - door de arrondissementsparketten- bijgehouden op kaarten. De kaarten werden in de jaren '90 naar de CJD gestuurd, alwaar